

Det kongelige miljøverndepartement
PB. 8013 DEP

0030 OSLO

HØRING NOU 2002:1 - FORTID FORMER FRAMTID

Vi oversender herved vår høringsuttale som er enstemmig vedtatt i formannskapet den 26. juni. Høringsuttalen skal til videre behandling i bystyret i september, og vi kommer til å oversende resultatet av bystyrebehandlingen når det foreligger.

Med hilsen

for Målfrid Halimov
Ulla Bjørnsjø
Kultursjef

Øystein H. Lie
Øystein H. Lie
konsulent

BEHANDLENDE ORGAN	MØTEDATO	SAK NR
Teknisk utvalg	12.06.02	61
Kultur- og undervisningsutvalget	19.06.02	45
Formannskapet		
Bystyret	20.06.02	
Arkiv: C5 &13/012485	Saksbehandler: Åge Foldvik/Øystein H. Lie	

HØRING AV NOU 2002:1 FORTID FORMER FRAMTID - UTFORDRINGER I NY KULTURMINNEPOLITIKK

Forslag til

VEDTAK:

Bystyret slutter seg til rådmannens merknader og forslag til uttalelse i saken.

Porsgrunn, 14. juni 2002

Egil Aadland
Rådmann

Laila Lerum
Kultur- og undervisningssjef

Jan-Lasse Hansen
Teknisk sjef

VEDLEGG:

- Miljøverndepartementets brev 28.02.02 om høring av NOU 2002:1 *Fortid former framtid*.

Utrykte vedlegg:

- NOU 2002:1 *Fortid former framtid - Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk*.
- St. meld. nr. 19 (2001-2002) *Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå*.
- St. meld. nr. 23 (2001-2002) *Bedre miljø i byer og tettsteder*.
- Lov om kulturminner.

1. Innledning

Miljøverndepartementet har ved brev 28.02.02 sendt kulturminneutvalgets utredning: *NOU 2002:1 Fortid former framtid - Utfordringer i en ny kulturminnepolitikk* på høring. Departementet ber om tilbakemelding innen 28. juni 2002, også med kommentarer til det pågående arbeidet med å legge miljøoppgaver/ansvar til kommunene. Departementet anmoder om at høringskommentarene følger den oppgitte disposisjonen og at man forsøker å referere til utredningens kapittelinndeling.

2. Bakgrunn

Kulturminneutvalget ble oppnevnt som følge av St.meld. nr. 58 (1996-97) *Miljøvernpolitikk for en bærekraftig utvikling - Dugnad for framtida*. Stortinget mener at dagens kulturminnepolitikk ikke er tilstrekkelig for å ivareta vår felles kulturarv for kommende generasjoner, og at man trenger et mer nyansert syn på hva som er landets kulturarv.

Kulturminneutvalget fikk derfor i oppgave å utrede:

- en videreutvikling av perspektivet på kulturminner som en kunnskapsressurs for samfunnet
- kulturminner som en dimensjon ved bærekraftbegrepet, og som en viktig del av en helhetlig miljø- og ressursforvaltning,
- sikre vern av fredete og bevaringsverdige kulturminner,
- kommunenes og organisasjonenes rolle i kulturminnearbeidet,
- nettverksbygging på kulturminnefeltet,
- belyse eieres rolle og situasjon som aktør i kulturminnearbeidet,
- styrke internasjonalt kulturvernsamarbeid.

3. Samkjøring av NOU 2002:1 og St. meld. nr. 19

Regjeringen gir i St. meld. nr. 19 for 2001-2002 *Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå* (kommuneprosjektet) sin tilrådning om oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene – stat, fylkeskommune og kommune, med hovedvekt på de planlagte oppgaveendringene innen miljø, landbruk, planlegging og arealforvaltning. Miljøverndepartementet ønsker å samkjøre dette spørsmålet med den foreliggende utredningen, og ber også om kommentarer på dette.

4. Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt

St. meld. nr. 19 (2001-2002) *Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå* ble godkjent i statsråd 12. april 2002. Regjeringen gir i denne meldingen sin tilrådning om oppgavefordelingen mellom forvaltningsnivåene – stat, fylkeskommune og kommune, med hovedvekt på de planlagte oppgaveendringene innen miljø, landbruk, planlegging og arealforvaltning, og med bakgrunn i Sem-erklæringen.

Regjeringen har gått gjennom og vurdert miljø- og landbruksoppgavene som er forutsatt overført fra fylkesmannen og fylkeslandbruksstyret til fylkeskommunen og tilrår at oppgaveendringene ikke iverksettes. Regjeringen ønsker i stedet å overføre oppgaver som krever lokalt folkevalgt skjønn til kommunene. Styrket lokal miljø- og landbruksforvaltning kan bidra til bedre oppnåelse av nasjonale og internasjonale mål. Kommunene må av den grunn gis flere virkemidler og større handlingsrom til å løse lokale miljø- og landbruksoppgaver. Overføring av oppgaver og myndighet fra staten til kommunene vil skje i perioden 2002-05.

Regjeringen vil innen **miljøvern** gi kommunene (økt) myndighet

- i forurensningsspørsmål av lokal karakter,
- innen friluftsliv,
- i forvaltning av biologisk mangfold,
- i forvaltning av lokalt kulturminnevern.

Regjeringen vil innen **landbruk** gi kommunene

- økt ansvar for konsesjonssaker og delingssaker,
- flere nye oppgaver innen skogbruk,
- forvaltningsansvar for de bedriftsrettede bygdeutviklings-, miljø- og skogmidlene.

Regjeringen foreslår å differensiere kommuner med ulike forutsetninger (størrelse) slik at de vil få ulike oppgaver, også oppgaver som må løses gjennom interkommunalt samarbeid.

Regjeringen ønsker å iverksette forsøk med kommunal oppgavedifferensiering, som betyr at enkelte kommuner får ansvaret for en eller flere fylkeskommunale eller statlige oppgaver.

5. Bedre miljø i byer og tettsteder

St. meld. nr. 23 (2001-2002) *Bedre miljø i byer og tettsteder*, som Regjeringen la fram 26.04.02, nevner kulturminner og kulturmiljø i kapittel 3.6.5: "Mange kulturminner og kulturmiljøer går tapt på grunn av for dårlig kartlegging, svakt kunnskapsgrunnlag og generelt manglende kompetanse hos mange viktige aktører og beslutningstakere, blant annet i kommunene og i bygge- og eiendomsbransjen. Det er også behov for å styrke kommunenes virkemidler for å forvalte kulturminnene og kulturmiljøene."

Dette følges opp i kapittel 6.5 om å bevare kulturminner og kulturmiljø, hvor det står: "Flere byer har gjennomført gode registreringer av kulturminner og kulturmiljøer. Kommunene bør foreta tydelige valg og prioriteringer blant kulturminnene på grunnlag av slik kartlegging og registreringer i samarbeid med regionale kulturminnemyndigheter. Den nasjonale kulturminnepolitikken må legges til grunn for disse prioriteringene.

Kommunen har som plan- og byggesaksmyndighet en viktig rolle i å avveie ulike hensyn og utforme lokale utviklingsalternativer. Å skape nye funksjoner samtidig som særpreg og funksjonalitet ivaretas, er en stor utfordring for alle involverte myndigheter.

På grunnlag av nasjonal kulturminnepolitikk bør kommunen avklare hva som bør bevares. Kommunen bør videre utarbeide retningslinjer for byutvikling og byforming. Dette vil blant annet bidra til å skape forutsigbarhet for næringslivet.

For at kommunene, næringslivet, frivillige organisasjoner og private bedre skal kunne følge opp mål og anbefalinger fra sentralt hold om økt satsing på kulturminnevernet, vil Regjeringen:

- bidra til å styrke rehabilitering som alternativ til nybygging innen bygge- og eiendomsbransjen, blant annet ved å se nærmere på økonomiske rammevilkår for eiere samt statens praksis i forhold til egen bygningsmasse
- styrke kommunenes muligheter til å forvalte kulturminner gjennom plan- og bygningsloven og ved overføring av oppgaver på kulturminnefeltet
- styrke kulturminneaspektet i plan- og bygningsloven for å gjøre det lettere for kommunene å utarbeide og gjennomføre kulturminnestrategier. Dette vil også bidra til økt forutsigbarhet og raskere klarering av planer og tiltak for utbyggere og næringsliv
- styrke og videreutvikle det etablerte bynettverket for samarbeid om kulturminnearbeid. Departementet vil vurdere å sette i gang pilotprosjekter med økt lokalt ansvar innenfor kulturminneforvaltningen i samarbeid med byene og andre interesserte kommuner

- oppdatere registre og kunnskapsbaser slik at foreliggende kunnskap på feltet blir tilgjengelig også for beslutningstakere, forvaltningen, eiere og publikum
- oppgradere kunnskapsgrunnlag, FOU og allsidig kompetanseutvikling, inkludert håndtverkerfagene
- stimulere til økt samarbeid mellom offentlig forvaltning, museer, fagmiljøer, frivillige organisasjoner og utdanningsinstitusjoner."

De økonomiske, administrative og miljømessige konsekvenser omtales i kapittel 7: *"Det er kommunene og regionale myndigheter som har hovedansvaret for utviklingen av byområdene og tettstedene. Det legges i meldingen ikke opp til nye oppgaver eller endret ansvarsfordeling på dette området. Selv om fokus rettes sterkere mot planlegging og plangjennomføring i byer og tettsteder, forutsettes det at innsatsen vil ligge innenfor de ressursrammer som lokalt og regionalt er avsatt til oppgaver etter plan- og bygningsloven. Imidlertid er fortetting og byomforming krevende, og kommunene trenger både kompetanse og bedre virkemidler for å planlegge og gjennomføre planene."*

6. Viktige momenter i NOU-utredningen Fortid former fremtid

Det gamle nasjonalistiske kultursynet som grunnlag for kulturvernarbeid

Etter 1814, da Norge ble egen stat og innførte demokrati som styreform, ble historieformidlernes rolle å skape kulturell samhörighet i befolkningen. Norge var kulturelt splittet og de som stod i spissen for uformingen av det nye samfunnet, mente at felles kulturell identitet var et vilkår for at ordningen med politisk representativitet og politiske organer skulle fungere som tenkt. Oppgaven for de som styrte ble derfor å konstruere en *enhetlig* kultur.

På bakgrunn av forestillingen om at Norge var et likeartet bondesamfunn, ble bondekulturen valgt som fundament for oppbyggingen av vår kulturelle identitet. Det ble gjort et omfattende arbeide for å samle inn både materielle og immaterielle kulturminner fra bondesamfunnet, i form av bygninger, arbeidsredskaper, kunstgjenstander og muntlig forteller- og musikktradisjoner. Det sterke fokuset på innsamling og formidling av bygdekultur, ser vi tydelige spor etter i Telemark, for eksempel på Telemark Museum, hvor bondekulturen har fått en dominerende plass, tross museets plassering i Skien by.

Historiekriverne og museene, som det ble opprettet mange av i Norge rundt forrige århundreskifte, konstruerte og formidlet teorier om kulturfellesskap samtidig som det ble drevet bevisst undertrykkelse av minoriteter. Statens tidligere diskriminerende holdning overfor samer og tatere som etnisk minoritet er et eksempel på dette.

Hvorfor trenger vi en ny kulturminnepolitikk nå?

Det nye pluralistiske kultursynet som grunnlag for kulturvernarbeid

De som styrer dagens samfunn, har forlatt ideen om en enhetlig kultur (nasjonalisme) og akseptert mangfoldet av kulturer i det norske samfunn. Dette har sammenheng med utbredelsen av ideen om menneskerettighetene og de mange internasjonale konvensjoner som er undertegnet på dette området.

Utviklingen av det flerkulturelle samfunn med større mangfold i språk, trossamfunn, etniske grupper og kulturer gir nye utfordringer for historieformidlingen. Historieformidlingen skal ikke lengre rette fokus på temaer som underbygger nasjonalisme, men sikre individets kulturelle rettigheter i et universielt samfunn. I et *flerkulturelt* samfunn vil historieformidlerens rolle være å ivareta individets behov for å øke sin selvforståelse og samfunnsforståelse, hjelpe individet i utformingen av sin personlig identitet og indirekte hjelpe individet til å bruke sin arbeidsevne og kreativitet på en rasjonell og samfunnstjenlig måte.

Kulturminner som kunnskapsressurs

I et demokratisk samfunn med ytringsfrihet, er det ingen som har monopol på fremstilling av fortiden. Historien eies av alle, og kulturminner blir i denne sammenheng definert som *kunnskapsressurser* for befolkningen. I dem kan hver enkelt av oss studere og formidle fortiden uavhengig av politisk, sosial og kulturell bakgrunn. Ved å vektlegge kulturell variasjon og mangfold som grunnlag for bevaring av kulturminner, styrker dette forutsetningen for en *fri og uavhengig forskning og formidling*.

Kulturminner som inspirasjon for bærekraftig utvikling

I menneskers møte med kulturminner oppleves menneskets forhold til naturen i et historisk perspektiv. Kulturminnene formidler det praktiske samvirke mellom kultur og natur og endringen i menneskets natur- og kultursyn. Kulturminner som sier noe om hvordan mennesket har brukt naturen, bidrar til *økt kunnskap og inspirasjon til fordel for en mer bærekraftig ressursforvaltning*.

Større medforvaltning

Bevaring av kulturminner som viser et større historisk og kulturelt mangfold vil kreve et større mangfold av aktører og løsninger på praktiske spørsmål. I samsvar med kravet om mer desentralisert ansvar i den offentlige forvaltningen og medvirkning fra befolkningen, forventes større *medvirkning og medforvaltning* fra kommuner, private og frivillige aktører for å løse oppgavene. Det åpnes for utarbeidelse av lokalt tilpassede avtaler, hvor kommuner, private eiere, rettighetshavere og brukere fordeler ansvar og oppgaver, plikter og rettigheter.

Økonomi

Det er mange oppgaver som skal løses når det gjelder registrering, bevaring, forskning og formidling, og de økonomiske rammene må være i samsvar med oppgavene og fordeles rettferdig i henhold til hvem som sitter med omkostningene. Etablering av eget kulturminnefond, styrking av dagens tilskuddsordninger og særregler i skatte- og avgiftssystemet er blant virkemidlene.

7. Rådmannens merknader og forslag til uttalelse.

Merknadene til utredningen er formulert som direkte svar på de spørsmål som departementet stiller i høringsbrevet:

1. Om utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for den framtidsrettede kulturminnepolitikken.

Spørsmål: Favner utredningens mål, strategier og innsatsområder hovedelementene i det som bør bli den nye kulturminnepolitikken?

Svar: Det er nødvendig med bredde i utvelgelsen av kulturminner, men for ikke å komme i skade for å favne for vidt, er det nødvendig med en prioritering. Denne prioriteringen bør foretas på lokalt nivå etter grundig kartlegging og analyser.

Porsgrunn er et flerkulturelt samfunn som har lange tradisjoner med innvandring som følge av skipsfarten og tidlige industrietableringer. Kommunen har allerede gjort tiltak for å utvide bredden i utvalget av kulturminner gjennom utarbeidelse av forprosjekt for industrikulturelt senter, utvidelse av verneplanen for sentrumsområdene og opprettelse av lokalhistorisk prosjekt for fremstilling av Porsgrunnshistorien. Historieprosjektet vil være til god hjelp for å komme på sporet av en eventuelle identiteter og beskrive det kulturelle mangfoldet i byen som følge av innvandringen og de internasjonale kontaktene.

Spørsmål: Hva er de største mulighetene – og eventuelt truslene – for framtidens kulturminnepolitikk?

Svar: Det at kommunen innehar nødvendig kompetanse på kulturvernområdet er det beste vilkåret for å drive en seriøs kulturminnepolitikk. Å være avhengig av en fylkeskommunal forvaltning gir ikke tilstrekkelig garanti for et tilfredsstillende resultat. Den største trusselen er manglende registre, dårlige rapporteringsrutiner og manglende faglige prioriteringer som underlag for

forvaltningen. Porsgrunn trenger et bedre register og klarere interne prioriteringer for å arbeide effektivt.

2. Hvordan legge til rette for aktivt bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

Spørsmål: Hvordan bør kulturminnepolitikken legge til rette for å skape interesse og engasjement for kulturarven?

Svar: Museene og organisasjoner som arbeider med kulturarven må involveres i planarbeid og saksbehandling. Formidlingsarbeidet må styrkes i samarbeid med museer og organisasjoner. Det må utarbeides hefter og brosjyrer som formidler det som står i de kommunale planene.

Spørsmål: Hvilke virkemidler er de mest sentrale i forhold til å få en god forvaltning av mangfoldet i kulturarven – og slik at langt flere kan få en større bevissthet om kulturminneverdiene når de skal velge?

Svar: Når det gjelder formidling har Porsgrunn engasjert museumspedagog i 50 % stilling i samarbeid med museene og har ellers etablert samarbeid med fortidsminneforeningen og historielagene om prosjekter som har som formål å spre kunnskap.

Spørsmål: Hvilke muligheter ligger i plan – og bygningsloven for å ivareta kulturminneverdier, og hvilke muligheter ligger i den rollen og det ansvaret blant annet kommunene har i forhold til disse verdiene?

Svar: I plan – og bygningsloven brukes virkemiddelet spesialområde bevaring aktivt i reguleringsplaner der det er verdifulle bygningsmiljøer og spesielt interessante enkeltobjekter. Porsgrunn har utarbeidet egen verneplan for sentrumsområdet med angivelse av verneverdige enkeltobjekter som brukes aktivt.

Spørsmål: Hvordan kan kulturminner og kulturmiljøer knyttet til urfolk, nasjonale minoriteter og nye innvandringsgrupper i større grad bli en del av den samlede kulturminnepolitikken?

Svar: Når det gjelder kulturminner knyttet til minoriteter kan kommunen søke samarbeide med innvandrers-organisasjoner og sosialantropologer for å kartlegge minner med relevans for minoriteter. Porsgrunn kommune har allerede et godt samarbeid med minoritetskulturer og har utarbeidet en egen plan for flerkulturelt arbeid.

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

Spørsmål: Departementet ønsker tilbakemelding på de ulike typene økonomiske virkemidler som blir foreslått, samt hva slags virkeområde og omfang slike ordninger bør ha.

Svar: Forslaget om et kulturminnefond er positivt. Ekstra statlige ressurser er nødvendig for å ivareta kulturminner som ikke er fredet, men som likevel tilhører en høy vernekategori. Tilskudd bør utløses for å ivareta kulturminner som ikke er fredet både i form av bevilgninger til bevaringsprosjekter og rent vedlikehold. Kulturminner av lavere verneverdi er ofte fremtidens kulturminner.

Det er ønskelig å få innspill i forhold til bruk av kulturminner og kulturmiljøer i næringsvirksomhet og annen type verdiskaping, og hvilken rolle den offentlige kulturminneforvaltningen bør ha i slike prosjekter.

Svar: Når det gjelder bruk av kulturminner i næringsvirksomhet bør man skille mellom forretningsvirksomhet og samfunnsnytte, og offentlige kulturstrategier bør tjene samfunnet fremfor næringslivet. Dette forhindrer ikke at kommunene kan legge til rette for næringsvirksomhet på kulturminner, hvor faglige hensyn blir ivaretatt. Det bør være et statlig ansvar å forhindre en uheldig sammenblanding av samfunnsinteresser og kommersielle interesser på dette feltet.

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

Spørsmål: Et viktig utgangspunkt for å oppnevne kulturminneutvalget var å se på fordelingen av rettigheter og plikter mellom offentlige og private aktører. Det vil derfor være av stor betydning å få inn synspunkter på de anbefalinger utvalget har kommet med i forhold til eierne og brukerne.

Det bør legges til rette for å hjelpe frem det private engasjementet, det hvert enkelt individ hver for seg eller i samarbeid med familiemedlemmer, naboer og venner produserer av tiltak. Dette engasjementet har også sammenheng med de vilkår som eksisterer utenfor den enkeltes historiske eller kulturelle interesse. Når det gjelder bygningsvern fremmes vern best gjennom bruk, og det offentlige må bruke de virkemidler den har for å stimulere interessen for privat bruk av kulturmiljøer og enkeltobjekter for eksempel gjennom langsiktig planlegging og systematisk oppfølging av bomiljøtiltak. Det må kort sagt gjøres attraktivt å bo i gamle hus. Planleggingen må gi eierne forutsigbarhet og avtaler mellom berørte parter må være så tydelige at ansvar og oppgavefordeling ikke kan misforstås.

5. Partnerskap og samarbeid

Spørsmål: Det vil blant annet være av interesse å få synspunkter på hvordan frivillige organisasjoner og regionale og lokale museer kan trekkes inn som ressurser og samarbeidsparter i et helhetlig kulturminnearbeid.

Svar: Kommuner, museer og frivillige foreninger kan i større grad trekke på hverandres kompetanse. Det kan opprettes mer formaliserte samarbeidsforum, hvor planer og enkeltsaker blir drøftet. Porsgrunn kommune har benyttet kompetanse i museer og organisasjoner i utarbeidelse av planer og i enkeltsaksbehandling. Her kan nevnes arbeid med reguleringsplaner og byggesaksbehandling. Dette har vært fruktbart, selv om det ikke har vært drevet noe systematisk samarbeid. Ordningen kan med fordel bygges ut og formaliseres, men forutsetter at samarbeidspartene får tilført ressurser.

Kommunen har ellers avtaler med museene om bruk av fredede og verneverdige bygg som er i kommunal eie, hvor man deler på drifts- og vedlikeholdsutgiftene.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

Spørsmål: Hvordan bør registre og overvåkingssystemer for kulturminner og kulturmiljøer videreutvikles for å møte dagens og fremtidens utfordringer?

Svar: Registrene må utvikles med tanke på skape en best mulig oversikt som grunnlag for effektiv forvaltning. I tillegg til å gi nøyaktig informasjon om enkeltobjekter må registeret vise status for tilstand, rapport for tiltak og oversikt over eiere, rettighetshavere, forpliktelser, ansvar osv. Overvåkingssystemer må være fokusert på sikkerhet og kontroll.

Spørsmål: Behov og muligheter for å øke bevisstheten om kulturminner i skolen? Behov og muligheter for kulturminnerelatert utdanning og etterutdanning på universitet/høgskoler?

Svar: Porsgrunn har svart på behovet for å øke bevisstheten gjennom kulturplanen MAGDA i skolen og tilsetning av museumspedagog. Det er for tidlig å si noe om virkningen av dette, annet enn at ordningen har vært meget populær.

Det er helt klart et behov for mer kompetanse på området og dette kan trolig søkes løst i nært samarbeid med det regionale høyskolesystemet.

Spørsmål: Behov og muligheter for kunnskapsoppbygging gjennom forskning og utviklingsvirksomhet?

Svar: Det er et stort behov for forskning og utvikling på dette området. Porsgrunn er så heldig å ha et byhistorieprosjekt under arbeid de nærmeste 4 årene, hvor det kommer til å bli gjort mye god forskning på byens historie. Historien skal formidles gjennom et bokverk. Historieforskningen vil styrke kommunens evne til å velge ut de riktige kulturminnene, prioritere mellom objekter og formidle dem i en historisk kontekst.

Spørsmål: Behov og muligheter for håndverker- og konservatorkompetanse – utdanning, nettverk/samarbeid og samordning?

Svar: Det er et skrikende behov for teknisk konservator og håndverkerkompetanse for å holde bygninger og gjenstander istand og det er også behov for en egen veiledningstjeneste som private aktører kan benytte.

7. Mindretallets særmerknad

Spørsmål: Et mindretall på to har en særmerknad som i sin helhet er tatt inn i kapittel 15. Disse medlemmene vil ikke tiltre anbefalingene fra utvalgets flertall. Departementet ber om tilbakemelding på de synspunkter som er fremmet i særmerknaden fra mindretallet.

Svar: Porsgrunn kommune mener at høringsprosessen slik den er lagt opp, gir høringsinstansene anledning til medvirkning i prosessen. Dette er positivt utifra ønsket om større medforvaltning i kulturminnesaker. Vi mener at det vil være uriktig å trekke konklusjoner som angår strategier og virkemidler før høringsinstansene har sagt sitt, høringsdokumentene er behandlet, og at målene er nærmere avklart.

8. Kommuneprosjektet

Spørsmål: Departementet ber også om kommentarer til det pågående arbeidet med å legge oppgaver og ansvar til kommunene, sett i sammenheng med NOU 2002:1 mål, strategier og tiltak.

Svar: Etter Porsgrunn kommunes oppfatning bør følgende momenter legges til grunn ved fordelingen av ansvar, myndighet og oppgaver innen kulturminneforvaltningen:

1. Nasjonale, regionale og lokale interesser må ivaretas på riktig politisk nivå, og arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene må være klar (rammer, kompetanse og ressurser). Ved delegasjon, må det forutsettes at arbeidet får et omfang og en art som gjør det mulig å etablere, opprettholde eller framskaffe nødvendig kompetanse. Økonomi må følge ansvar og oppgaver, og tilstrekkelig kapasitet/ressurser sikres, dvs at *oppgavene må fullfinansieres*. Staten må sørge for nødvendig avklaring og samordning av sentrale mål og virkemidler av betydning for kulturminnevernet, bla i forhold til plan- og bygningsloven og kulturminneloven.
2. Porsgrunn kommune ønsker seg myndighet:
 - innen landskap/kulturlandskap, jf ansvaret i forbindelse med arealplanleggingen;
 - og tilstrekkelige ressurser og myndighet til å forvalte kirker og kirkegårder forsvarlig.
 - til å få utarbeidet faglig forsvarlige skjøtelsesplaner og drive skjøtsel/vedlikehold av kulturminnene.
3. Dispensasjoner og klagesaksbehandling bør foregå på regionalt nivå, eventuelt hos sentrale statlige myndigheter, på de områder kulturminneloven forvaltes av kommunene.
4. Staten bør sørge for nødvendig opplæring av administrasjon og politikere i kommunene i forvaltning av kulturminnevernet.
5. Statlige og fylkeskommunale myndigheter må legge til rette for at kommunene kan skaffe kvalifiserte handverkere, f.eks. i samarbeid med (de konsoliderte) museer som kunnskaps- og formidlingsinstitusjoner for handverkskompetanse.
6. Staten bør gi kommunene midler slik at de kan få utarbeidet hensiktsmessige registre og kart til bruk for sin kulturminneforvaltning.
7. Staten bør utarbeide tilstrekkelig med informasjons- og veiledningsmateriell.
8. Kommunene må *kostnadsfritt* kunne hente teoretisk og praktisk faglig støtte innen de ulike fagområder, f.eks. fra fylkeskommunen, museer, statlige institusjoner og frivillige organisasjoner.
9. Det bør legges til rette for at høyskolene, i samarbeid med kommunene, utdanner kompetent personell. Slikt samarbeid foregår allerede mellom Porsgrunn kommune og Høgskolen i Telemark på kulturområdet.

En utstrakt delegering og overføring av myndighet og oppgaver innen kulturminnevern, som innen miljøvernet ellers, vil etter Porsgrunn kommunes oppfatning måtte medføre at det må etableres en egen instans i kommunen for å kunne bygge opp og vedlikeholde nødvendig og tilstrekkelig kompetanse på kulturminneområdet og for å forvalte og samordne kulturminne- og miljøvernoppgavene.

I Porsgrunn ser vi det som ønskelig med en "ansvarsperson" i kommunen med "spisskompetanse" og generelt bedre kunnskaper innen plan- og byggesaksbehandling for å kunne treffe "riktige" vedtak om kulturminner og bygningsvern etter kulturminneloven.

9. Forsøk

Porsgrunn kommune har merket seg Kulturdepartementets miljøhandlingsplan 2001-2004 hvor det heter: *"Et felles satsingsområde er tekniske og industrielle kulturminner, anlegg, kommunikasjon og sørvisnæringer. Det er nå etablert en modell mellom sektorene der ansvar for istandsetting, drift og tilrettelegging for formidling er fordelt, og der målsettingen er tilfredsstillende vern samt god tilgjengelighet og formidling. Til nå har dette i første rekke handlet om utvalgte tekniske og industrielle kulturminner som Riksantikvaren har prioritert særskilt, men modellen bør kunne utvides og videreutvikles."*

Porsgrunn kommune ønsker å delta i forsøksordninger med delegering av ansvar på dette området og viser til at vi allerede har utarbeidet et forprosjekt om etablering av et industrikulturelt senter. Vi ser dette også som en praktisk oppfølging av St. meld. nr. 22 (1999-2000) *Kjelder til kunnskap og oppleving* (ABM-meldingen), med tettere samarbeid mellom kommunene og muséene. Vi nevner også at vi har utvidet verneplanen for sentrumsområdene og igangsatt et lokalhistorisk bokverk om Porsgrunnshistorien. Det mener vi vil bidra til å spore opp identiteter og beskrive det kulturelle mangfoldet i byen.

10. Politisk behandling

Saken ble behandlet i teknisk utvalg 12.02.02 og utvalget sluttet seg enstemmig til rådmannens forslag til vedtak. Den skal behandles i kultur- og undervisningsutvalget 19.06.02 og resultatet derfra vil bli meddelt senere.

Administrasjonens forslag til vedtak fremgår av sakens forside.

PORSGRUNN KOMMUNE	
KULTURETATEN	
REF.	006135/02
NR.	02/80822

18/3-02

**DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT**

Vedlag P	CSO
Vedlag S	
Saksbeh.	Khal
Kasert	

Høringsinstanser, se vedlagte adresseliste

92

Deres ref

Vår ref
2002-458-1 K/Thg/tla
Ark:

Dato 28. 02. 2002

Høring av NOU 2002:1 Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Vedlagt følger kulturminneutvalgets utredning NOU 2002: 1 *Fortid former framtid - utfordringer i en ny kulturminnepolitikk*, som ble overlevert til miljøvernminister Børge Brende 21. desember i fjor. Denne blir nå sendt ut på en bred høring.

Miljøverndepartementet ber om tilbakemelding innen 28. juni 2002.

Bakgrunn

Stortinget anbefalte våren 1998 å sette ned et offentlig utvalg som skulle utrede en ny kulturminnepolitikk. Bakgrunnen var at stortingsflertallet la til grunn at dagens kulturminnepolitikk ikke er tilstrekkelig for å sikre vår felles kulturarv for kommende generasjoner. Anbefalingen ble fulgt opp av Regjeringen Bondevik I, og ved kongelig resolusjon av 9. april 1999 ble kulturminneutvalget oppnevnt for å utrede mål, strategier og virkemidler i kulturminnepolitikken.

En kort presentasjon av hovedlinjene i utredningen er gitt i et vedlegg til dette brevet.

Egen Internettside

Miljøverndepartementet vil legge høringsuttalelsene ut Internett. Det er opprettet en egen hjemmeside: <http://odin.dep.no/md/norsk/aktuelt/hoeringssaker/kulturminne>, alternativt www.miljo.no>Aktuelt>Høringssaker>Fortid former framtid. Her ligger også hele NOU-en i elektronisk form.

Departementet anmoder derfor om at høringsuttalelsene blir sendt både via vanlig post og elektronisk. De som ikke har tilgang til Internett, kan legge ved uttalelsen på en diskett, eller bare sende den som brev.

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

Kontoradresse
Myntg. 2
postmottak@md.dep.no
www.miljo.no

Telefon*
22 24 90 90
Org. nr. 972 417 882

Avdeling for kulturminneforvaltning
Telefaks
22 24 95 61
Saksbehandler
Tonte Hegard
22245989

Postadresse: Miljøverndepartementet, Postboks 8013 Dep. 0030 Oslo
E-postadresse: postmottak@md.dep.no

Høringsmøter

Miljøverndepartementet vil holde fire regionale møter i høringsperioden. I disse møtene vil kulturminneutvalgets leder Tora Aasland gi en presentasjon av hovedinnholdet i utredningen. Miljøverndepartementet vil redegjøre for det videre arbeidet med å følge opp utredningen. Det vil bli satt av god tid til diskusjon.

Av praktiske årsaker og for at flest mulig skal få anledning til å delta, er møtene lagt til kommunikasjonsknutepunktene:

- Bergen (11. april 2002)
- Trondheim (18. april 2002)
- Tromsø (19. april 2002)
- Oslo (24. april 2002).

Møtenes tidsramme er kl. 11.00 - 15.30.

Av hensyn til planleggingen og møtelokalitetene, ber departementet om tilbakemelding fra dem som ønsker å delta på møtene senest 21. mars, se vedlagte skjema. De som melder seg, vil motta nærmere opplysninger, program mm. rett over påske.

Departementet vil også avholde møter med en del sentrale miljøer, fortrinnsvis utenfor den offentlige forvaltningen, i løpet av våren 2002. Dette vil bli tatt opp i egne brev til de aktuelle miljøene.

Både Kultur- og kirke departementet og Undervisnings- og forskningsdepartementet har ansvar for områder som er viktige for å sikre bredden og helheten i arbeidet med kulturminner og kulturmiljøer. Mange av kulturminneutvalgets forslag berører også deres ansvarsfelt. Det er derfor etablert et samarbeid mellom Miljøverndepartementet og disse departementene om oppfølgingen av utredningen.

Kommuneprosjektet samkjøres med oppfølgingen av NOU 2002: 1

Regjeringen har vedtatt at det på miljøfeltet skal overføres ansvar og oppgaver til kommunene. Miljøverndepartementet gjennomførte høsten 2001 en omfattende kartlegging av hvilke oppgaver, hvilket ansvar og hvilken myndighet fylkeskommunene og kommunene bør ha i framtiden. Fylkeskommunene, Sametinget og kommunene har, i samarbeid med frivillige organisasjoner, museer og andre berørte parter, gitt tilbakemeldinger om en slik reform.

Miljøverndepartementet har funnet det formålstjenlig å samkjøre det videre arbeidet med kommuneprosjektet med oppfølgingen av NOU 2002: 1. En sammenstilling av de synspunktene som kom inn i forbindelse med høringen høsten 2001 følger vedlagt. Sammenstillingen inngår i det grunnlagsmaterialet departementet ønsker tilbakemeldinger på.

Høringsuttalelsene

I sitt mandat ble kulturminneutvalget bedt om å vurdere en videreutvikling av kulturminnepolitikken, med særlig vekt på å videreutvikle perspektivet på kulturminner som en ressurs for samfunnet og som en viktig del av en helhetlig miljø- og ressursforvaltning.

Også spørsmålene om eiernes rolle og situasjon, om å styrke kommunens og organisasjonenes rolle i kulturminnearbeidet samt å fremme nettverksbygging sto sentralt i mandatet. Det ble lagt vekt på at kulturminnepolitikken bør utøves i et nært samarbeid mellom offentlige myndigheter og private interesser.

Et viktig mål for kulturminnepolitikken er å kunne utnytte den samlede kompetansen og kapasiteten på en best mulig måte, til beste for kulturarven. Som arealplanmyndighet og landbruksmyndighet har kommunen en helt sentral rolle som offentlig aktør i å forvalte samfunnets kulturminneressurser. I arbeidet med kommuneprosjektet har departementet allerede mottatt en del signaler om ønsker og behov i en framtidig kulturminnepolitikk fra kommunene, fylkeskommunene, frivillige organisasjoner, museene og andre aktører i lokalsamfunnene. I høringen er det viktig å få sett disse synspunkter og kulturminneutvalgets anbefalinger i sammenheng.

Utredningen sendes på bred høring til mange miljøer med forskjellig tilknytning til og interesser i kulturminnefeltet. For at Miljøverndepartementet på best mulig måte skal kunne nyttiggjøre seg alle tilbakemeldingene, ber vi om at høringskommentarene følger disposisjonen nedenfor og at det så langt det er mulig blir referert til kapittel- og underkapittelinnledning i utredningen.

1. Utredningens mål, strategier og innsatsområder som grunnlag for en framtidsrettete kulturminnepolitikk

- Favner utredningens mål, strategier og innsatsområder hovedelementene i det som bør bli den nye og framtidsrettede kulturminnepolitikken?
- Er det noe som er uaktuelt eller mindre interessant å arbeide videre med i oppfølgingen av utredningen?
- Hva er de største mulighetene – og eventuelt truslene – for framtidens kulturminnepolitikk?

2. Hvordan legge til rette for aktiv bruk og ivaretagelse av mangfoldet i kulturarven?

Utredningen legger vekt på at det faglige grunnlaget i kulturminnepolitikken må bygges på mangfold og på at det må være rom for ulike historiske og kulturelle helhetsspektiver. Alt kan ikke tas vare på, og ulike kulturminner og kulturmiljøer krever ulike former for forvaltning av offentlige og private aktører. Det understrekes at det er behov for en bredere og mer åpen debatt om verdispørsmål og prioriteringer i kulturminnepolitikken. I forhold til dette ønsker departementet blant annet å få inn synspunkter i forhold til:

- Hvordan bør kulturminnepolitikken legge til rette for å skape interesse og engasjement for kulturarven?
- Hvilke virkemidler er de mest sentrale i forhold til å få en god forvaltning av mangfoldet i kulturarven – og slik at langt flere kan få en større bevissthet om kulturminneverdiene når de skal velge?
- Hvilke muligheter ligger i plan- og bygningsloven for å ivareta kulturminneverdier, og hvilke muligheter ligger i den rollen og det ansvaret blant annet kommunene har i forhold til disse verdiene?

- Hvordan kan kulturminner og kulturmiljøer knyttet til urfolk, nasjonale minoriteter og nye innvandringsgrupper i større grad bli en del av den samlede kulturminnepolitikken?

3. Kulturminner og kulturmiljøer som grunnlag for verdiskaping

Utredningen legger vekt på betydningen av å ha gode økonomiske rammevilkår i arbeidet med kulturminner og kulturmiljøer. Utvalget foreslår en vesentlig styrking av dagens tilskuddsordninger, etablering av kulturminnefond og særregler i skatte- og avgiftssystemet for kulturminner og kulturmiljøer.

Departementet ønsker tilbakemelding på de ulike typene økonomiske virkemidler som blir foreslått, samt hva slags virkeområde og omfang slike ordninger bør ha.

Det er også ønskelig å få innspill i forhold til bruk av kulturminner og kulturmiljøer i næringsvirksomhet og annen type verdiskaping, og hvilken rolle den offentlige kulturminneforvaltningen bør ha i slike prosjekter.

Likeledes er det av interesse å få synspunkter på hvordan man kan sikre fortsatt aktivitet og drift knyttet til kulturminner og kulturmiljøer der den offentlige finansieringen over tid trappes ned eller opphører.

4. Eiernes og brukernes rolle og situasjon i kulturminnearbeidet

Et viktig utgangspunkt for å oppnevne kulturminneutvalget var å se på fordelingen av rettigheter og plikter mellom offentlige og private aktører. Det vil derfor være av stor betydning å få inn synspunkter på de anbefalinger utvalget har kommet med i forhold til eierne og brukerne.

5. Partnerskap og samarbeid

Utredningen kommer med en rekke anbefalinger i forhold til nye samarbeidskonstellasjoner og mer systematisk samarbeid mellom private og offentlige aktører. Det vil blant annet være av interesse å få synspunkter på hvordan frivillige organisasjoner og regionale og lokale museer kan trekkes inn som ressurser og samarbeidspartnere i et helhetlig kulturminnearbeid.

6. Kompetanseoppbygging og utdanning

Utredningen viser at utdanningsmulighetene er for dårlige og kompetansen spredt. Utvalget fremmer en del anbefalinger knyttet til økt satsing og mer helhetlig kompetanseoppbygging. Departementet ønsker spesielt kommentarer knyttet til:

- Hvordan bør registre og overvåkingssystemer for kulturminner og kulturmiljøer videreutvikles for å møte dagens og framtidens utfordringer?
- Behov og muligheter for å øke bevisstheten om kulturminner i skolen. Behov og muligheter for kulturminnerelatert utdanning og etterutdanning på universitet/høgskoler.
- Behov og muligheter for kunnskapsoppbygging gjennom forskning og utviklingsvirksomhet.
- Behov og muligheter for håndverker- og konservatorkompetanse – utdanning, nettverk/samarbeid og samordning.

7. Mindretallets særmerknad

Et mindretall på to har en særmerknad som i sin helhet er tatt inn i kapittel 15. Disse medlemmene vil ikke tiltre anbefalingene fra utvalgets flertall. Departementet ber om tilbakemelding på de synspunkter som er fremmet i særmerkningen fra mindretallet.

8. Kommuneprosjektet

Departementet ber også om kommentarer til det pågående arbeidet med å legge oppgaver og ansvar til kommunene, sett i sammenheng med NOU 2002: 1 mål, strategier og tiltak.

Organisasjoner og etater som eiere eller forvaltere av kulturminner og kulturmiljøer

En rekke av kulturminneutvalgets anbefalinger er relatert til eiere og brukere av kulturminner og kulturmiljøer. Departementet er interessert i å få tilbakemeldinger om disse spørsmålene fra både private og offentlige eiere og brukere. Departementet ber derfor organisasjoner og etater som mottar høringsbrevet om å innhente synspunkter fra lokallag/medlemmer/underliggende instanser som eier eller forvalter eiendommer og bygninger, samt statsaksjeselskap og statsforetak som eier eller forvalter eiendommer og bygninger som tidligere var i statlig eie.

I tillegg ber vi om å få tilbakemeldinger dersom det er andre organisasjoner eller instanser enn de som står på høringslisten som bør få utredningen til uttalelse.

Eventuelle spørsmål samt påmelding til de regionale høringsmøtene kan rettes til:

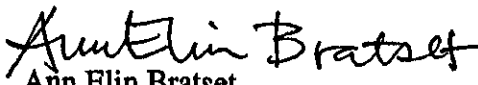
Tonte Hegard, telefon 22 24 59 89, e-post: tonte.hegard@md.dep.no eller

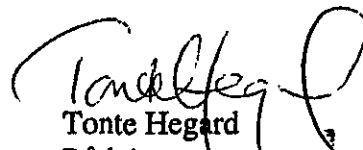
Torbjørn Lange, telefon 22 24 58 28, e-post: torbjorn.lange@md.dep.no

Oppsummering av frister:

- Frist for påmelding til regionale høringsmøter: 21. mars 2002
(eget skjema vedlagt – husk å oppgi møtested)
- Frist for høringsuttalelser: 28. juni 2002

Med hilsen

Ann Elin Bratset
Ekspedisjonssjef

Tonte Hegard
Rådgiver

HØRINGSLISTE FOR NOU 2002: 1

Alle høghskolen
 Alle kommunene
 Alle museene
 Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek
 Arkeologisk museum i Stavanger
 Arkitekthøgskolen i Oslo
 Arkiv i Nordland
 Aust-Agder-Arkivet
 Bergen Byarkiv
 Bergens Sjøfartsmuseum
 Bergvesenet
 Byggenæringens Landsforening
 De Samiske Samlinger
 Den Norske Advokatforening
 Den norske historiske forening (HIFO)
 Den norske reisebransjeforening
 Den Norske Turistforening
 Departementene
 Det Norske Arkeologimøte
 Det norske Hageselskap
 Det norske skogselskap
 Direktoratet for naturforvaltning
 DIS-Norge
 Energiforsyningens fellesorganisasjon
 Fiskeridirektoratet
 Fiskerinæringens landsforening
 Forbundet Kysten
 Forsvarets bygningstjeneste
 Forsvarets overkommando
 Fortidsminneforeningen (alle avdelingene)
 Forum for lokalt miljøvern
 Fremtiden i våre hender
 Friluftslivets fellesorganisasjon
 Friluftsrådenes Landsforbund
 Fylkesarkivet for Vestfold
 Fylkesarkivet i Oppland
 Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane
 Fylkeskommunene
 Fylkesmennene
 Greenpeace Norge
 Handels- og servicenæringens hovedorganisasjon
 Havforskningsinstituttet
 Hordaland fylkesarkiv

Interkommunalt Arkiv Finnmark
 Interkommunalt arkiv i Hordaland
 Interkommunalt arkiv i Møre og Romsdal
 Interkommunalt Arkiv i Rogaland
 Interkommunalt Arkiv i Vest-Agder (IKAVA)
 Interkommunalt Arkiv Kongsberg
 Interkommunalt Arkiv Troms (IKAT)
 Jernbaneverket
 JORDFORSK
 Kommunalt Arkivfaglig Forum
 Kommunenes sentralforbund
 KORG - Kulturvernets fellesorganisasjon
 Kystdirektoratet
 Landsdelspolitikammer Agder-Rogaland
 Landsdelspolitikammer Midt-Norge
 Landsdelspolitikammer Nord-Norge
 Landsdelspolitikammer Vestlandet
 Landsdelspolitikammer Østlandet
 Landsforbundet av Motorhistoriske Kjøretøyklubber
 Landslaget for lokal- og privatarkiv
 Landslaget for Lokal- og Privatarkiv
 Landslaget for Lokalhistorie i Skolen
 Landslaget for lokalhistorie, alle medlemslag
 Landsorganisasjonen for samisk husflid/ Sámiid Duodji/
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Luftfartsverket
 Læringssenteret
 Miljøheimevernet
 NAL
 Nasjonalbiblioteket
 Nasjonalt senter for Natur-Kultur-Helse
 Nasjonalt utvalg for universitetsmuseer
 Natur og Ungdom
 Nidaros Domkirkes Restaureringsarbeider
 NORAD
 Nordic World Heritage Office
 Nordisk Samisk Institutt
 Norges Bondekvinnelag

Norges Bondelag
 Norges Fjellstyresamband
 Norges forskningsråd, Områdestyre
 for kultur og samfunn
 Norges forskningsråd, Områdestyre
 for miljø og utvikling
 Norges Geologiske Undersøkelser
 Norges Husflidlag
 Norges Idrettsforbund
 Norges Idrettshøgskole
 Norges Jeger- og Fiskerforbund
 Norges Landbrukshøgskole
 Norges Landbrukshøskole
 Norges Miljøvernforbund
 Norges Museumsforbund
 Norges Naturvernforbund
 Norges Skogeløforbund
 Norges vassdrags- og
 energidirektorat
 Norges Velforbund
 Norsk Allmenningsforbund
 Norsk Arkitekturmuseum
 Norsk Arkivråd
 Norsk Biologiforening
 Norsk Bonde- og Småbrukarlag
 Norsk Botanisk Forening
 Norsk Fiskerihøgskole
 Norsk folkedraktforum
 Norsk Folkeminnelag
 Norsk Forening for Fartøyvern
 Norsk Form
 Norsk Fyrhistorisk Forening
 Norsk handverksutvikling
 Norsk Institutt for by- og
 regionforskning (NIBR)
 Norsk institutt for fiskeri- og
 havbruksforskning (Fiskeriforskning)
 Norsk Institutt for jord- og
 skogkartlegging
 Norsk Institutt for
 Kulturminneforskning
 Norsk institutt for naturforskning
 Norsk institutt for Skogforskning
 Norsk Institutt for Vannforskning
 Norsk Jernbaneklubb
 Norsk Kulturarv
 Norsk Kulturråd
 Norsk Landbruksmuseum
 Norsk Museumsutvikling
 Norsk Polarinstitutt

Norsk Sjøfartsmuseum
 Norsk Skipsfartshistorisk Selskap
 Norsk Slektshistorisk forening
 Norsk Veteranvognklubb
 Norsk Zoologisk Forening
 Norske Landskapsarkitekters
 Forening
 Norske Reindriftsamers
 landsforbund
 Norske Samers Riksforbund
 Norskog
 NSB BA
 NTNU
 NTNU, Vitenskapsmuseet
 NTNU, Inst. for arkitekturhistorie
 Næringslivets Hovedorganisasjon
 Opplandsarkivet, sekretariatet
 Regionalt arkiv for Inderøy,
 Levanger, Steinkjer og Stjørdal
 Registreringssentral for historiske
 data (RHD)
 Reindriftsadministrasjonen
 Reiselivsbedriftenes landsforening
 Riksadvokaten
 Riksantikvaren
 Rutebilhistorisk Forening
 Samenes folkeforbund
 Samenes landsforbund
 Sametinget
 Sametinget, Miljø- og
 kulturvernavdelinga (hovedkontor og
 distriktkontor)
 Samisk arkiv
 Samisk museums lag v/leder Kjersti
 Schanche
 Selskapet for Norges Vel
 Senter for bygdeturisme
 Statens forurensingstilsyn
 Statens Kartverk
 Statens landbruksforvaltning
 Statens naturoppsyn
 Statens utdanningskontor (alle
 avdelingene)
 Statistisk Sentralbyrå
 Statsbygg
 Statskog
 Stavanger Sjøfartsmuseum
 Stiftelsen Bellona
 Sysselemanden på Svalbard
 Taretrålfiskernes forening v/May

Sissel Strand
Tekniske Entreprenørers
landsforening
Teledirektoratet
Toll- og avgiftsdirektoratet
Tromsø museum
Universitet i Oslo
Universitetet i Oslo, IAKK
Universitetet i Bergen
Universitetet i Bergen, Bergen
Museum
Universitetet i Bergen, Arkeologisk
Institutt
Universitetet i Tromsø
Universitetet i Tromsø, Samfunns-
vitenskapelig fakultet, Inst. for
arkeologi
Universitetets kulturhistoriske
museer, Oldsakssamlingen
Utmarkskommunenes
sammenslutning
Vegdirektoratet
Verdens Naturfond
ØKOKRIM
Østlandsforskning

Vedlegg

Kort presentasjon av hovedlinjene i NOU 2002: 1 Fortid former framtid – utfordringer i en ny kulturminnepolitikk

Utredningen inneholder vurderinger og formuleringer av verdigrunnlag, mål og strategier for en fornyet kulturminnepolitikk og gir en rekke konkrete anbefalinger. Utredningen er delt i to hoveddeler:

Del I Verdigrunnlag og hovedlinjer i en ny kulturminnepolitikk

Del II Forslag til tiltak.

Vedlegg 2-5 beskriver dagens situasjon når det gjelder overordnede rammer i kulturminnepolitikken, tilstanden til ulike kategorier kulturminner og kulturmiljøer, ressurs situasjonen, og det gis en historisk oversikt over utviklingen av den offentlige kulturminneforvaltningen.

I sammendraget i kapittel 1 gis det en kort omtale av hva som behandles i det enkelte kapittel. Sammendraget må ses i sammenheng med oppsummeringene av anbefalingene fra utvalgets flertall, som står avslutningsvis i kapitlene 4-13. Utvalgets mindretall har en særmerknad som er inntatt i sin helhet som kapittel 15. Disse medlemmene slutter seg ikke til anbefalingene fra utvalgets flertall.

Med utgangspunkt i visjonen

"Kulturminner og kulturmiljøer – kilder til opplevelse, utvikling og verdiskaping" foreslår utvalgets flertall følgende fem mål for en ny kulturminnepolitikk:

1. Kulturminner og kulturmiljøer viser et historisk, kulturelt og materielt mangfold.
2. Samvirket mellom mennesker og kulturminner skaper verdier, kunnskap og opplevelser.
3. Sammenhengen mellom natur og kulturminner stimulerer til bærekraftig ressursforvaltning.
4. Det er likeverd i samspillet mellom offentlige og private aktører.
5. De økonomiske rammene står i forhold til oppgavene.

Utvalgets flertall mener grunnlaget for en kulturminnepolitikk som gir bedre vern og bedre bruk av mangfoldet av kulturminner og kulturmiljøer blant annet må formes ved å:

- **legge vekt på kulturell variasjon og mangfold**

For å gi ulike grupper av befolkningen muligheter for opplevelse av tilhørighet og kulturell identitet, er det viktig at kulturminnebestanden avspeiler et mest mulig helhetlig bilde av historien. Kulturminnepolitikken må derfor bygge på et mangfold av kulturminner og kulturmiljøer, og det må satses langt sterkere på fagspesifikke temaer som legger ulike historiske og kulturelle helhetsperspektiver til grunn. Mangfoldet representerer ressurser som i større grad må nyttes for faglig, sosial og næringsmessig virksomhet.

- **gi muligheter for et differensiert vern og for regionale variasjoner**

Det er behov for en bred og grundig vurdering av dagens frednings- og dispensasjonspolitikk. Det er viktig å se hvordan en fredning påvirker eierens motivasjon

for å ta vare på kulturminner. Avtaler, som et supplement til fredninger, bør brukes mer aktivt.

- **gi rom for åpne og fleksible verdivurderinger som tar hensyn til historiske, sosiale og kulturelle sammenhenger**

Forskjellige mennesker og grupper i samfunnet måler verdier etter ulike skalaer, fordi de ofte har ulike interesser og forskjellige verdisyn. Det er en utfordring å sørge for at de forskjellige samfunnsaktørene blir tatt med i beslutningsprosessene på en tilfredsstillende måte. Ikke minst må man ta hensyn til lokale forhold og trekke inn de enkelte eierne, brukerne og allmennheten.

- **legges økt vekt på formidling av og tilgjengelighet til kulturminner og kulturmiljøer**

For at folk skal ha glede av og engasjere seg i kulturminner, må de oppleve at kulturminnene har betydning for dem eller at de gir tilhørighet og identitet. Historien må fortelles og forstås. Museene må brukes mer aktivt som kunnskapsressurs, lokale møteplasser og formidlingsarenaer i kulturminnearbeidet.

- **legges vekt på prosesser med bred deltakelse og lokal forankring**

Større medforvaltning er et mål som innebærer mer likeverd mellom de ulike aktørene i syn på hvilke verdier og kunnskaper de enkelte vernetiltak skal bygges på. Det må utvikles tilnærmingmåter og metoder som på en langt bedre måte enn i dag trekker inn og bygger på de berørte eiernes, brukernes og lokalsamfunnenes verdier og synspunkter.

- **rette større oppmerksomhet mot kulturminner og kulturmiljøer som kunnskaps- og opplevelsressurser**

Kunnskapsoppbygging gjennom forskning og utredningsarbeid må hele tiden tilføres kulturminnefeltet, og det er nødvendig med en større satsing på forskning. Eiere, frivillige organisasjoner, museer, næringsliv, kirken, skolen og barnehagene må stimuleres til å ta i bruk og utvikle de muligheter for opplevelser og ny kunnskap som kulturminnene gir.

- **legges vekt på miljømessige sammenhenger, inkludert sammenhengen mellom natur og kultur**

Kulturarven kan bidra med kunnskap om og innspill til bærekraftig ressursforvaltning i et langtidsperspektiv. Alle aktører må legge sterkere vekt på å integrere kulturminneverdiene i miljøpolitikken og formidle sammenhengen mellom natur og kultur. Kulturminnenes muligheter som brobyggere i internasjonalt samarbeid må utnyttes bedre enn idag.

- **legge til rette for en tilpassing mellom vernets formål og eieres, rettighetshaveres og brukeres interesser, inkludert videreføring og utvikling av næringsvirksomhet**

Kulturminnenes og kulturmiljøenes framtid er i stor utstrekning avhengig av at private aktører er interessert i og slutter opp om kulturminnearbeid. Det er viktig å sikre større grad av likeverd mellom eieres rettigheter og plikter og den offentlige kulturminneforvaltningens ansvar og oppgaver.

- **foretas en markant større økonomisk satsing og en rettferdig fordeling av omkostningene ved fredning og vern,**

Offentlige midler må brukes på en måte som utløser større engasjement fra privat sektor. Statens innsats må være betydelig større enn i dag, først og fremst gjennom de årlige bevilgningene over statsbudsjettet. I tillegg anbefales det at det opprettes et kulturminnefond som supplement til de ordinære tilskuddsordningene.

- **legges vekt på å gjennomføre lovendringer og sikre en god samordning og samarbeid på tvers av sektorer både regionalt og sentralt nå.**

Utvalgets flertall understreker at kulturminneaspektet i plan- og bygningsloven må styrkes og anbefaler at det utarbeides en ny kulturminnelov. Det legges sterk vekt på å få etablert et mer systematisk samarbeid mellom Kultur- og kirkedepartementet, Utdannings- og forskningsdepartementet og Miljøverndepartementet om kulturarven. Betydningen av god samordning og samarbeid på tvers av sektorer regionalt understrekes også i en rekke sammenhenger.

Utvalgets flertall har i tillegg prioritert 17 hovedområder, hvor det mener det er særlig behov for en fornyelse av kulturminnepolitikken. Syv satsningsområdene går på det operasjonelle og virkemidler, de resterende ti legger vekt på det faglige:

- Ny kulturminnelov
- Bedre samarbeid
- Å tydeliggjøre hvorfor noe skal tas vare på
- En bedre dispensasjonspolitikk
- En mer differensiert fredningspolitikk
- Vurdere kulturmiljøfredninger som virkemiddel
- Utvikle registre over kulturminner
- Landskapet og dets kulturminner og kulturmiljøer
- Arkeologiske kulturminner og det lange tidsperspektivet
- Oppfølging av Malta-konvensjonen og etterreformatrisk arkeologi
- Bedre vern av samiske kulturminner
- De nasjonal minoritetene og den flerkulturelle utfordringen
- Bedre vern og formidling av kystens kulturhistorie
- Kulturminner og kulturmiljøer som del av by- og stedsutvikling
- Bedre vern og formidling av kulturminner fra den nære fortid
- Norges bidrag til verdensarven
- Vern og ressursforvaltning av bygningsarven

Rekkefølgen innebærer ingen rangering. Det er redegjort nærmere for disse satsningsområdene i kapittel 3.4.

Vedlegg

Sammenstilling av høringsuttalelser til Miljøverndepartementets brev av 3. september 2001

Miljøverndepartementet v/Kulturminneavdelingen har høsten 2001 gjennomført samråd med fylkeskommuner, kommuner, frivillige organisasjoner, museer og representanter for næringslivet og forskningsinstitusjoner om *hvordan få til en økt satsing på kulturminner i kommunesektoren og en styrking av kommunesektorens rolle i kulturminneforvaltningen.*

17 fylkeskommuner har arrangert regionale møter med ca 60 deltagere pr møte. 3/4 av alle landets kommuner har vært representert ved politikere og administrasjonene innenfor museum, kultur, miljø, næring, skole og tekniske etater, samt representanter fra frivillig sektor. K-avd. og Riksantikvaren har samarbeidet tett med representanter fra Kommunenes Sentralforbund, Kultur- og kirkedepartementet/Norsk museumsutvikling, Kommunal- og regionaldepartementet, Landbruksdepartementet/Statens landbruksforvaltning, Utdannings- og forskningsdepartementet, frivillige organisasjoner (KORG) i utformingen av utformingen av samrådene og grunnlagsmateriale til deltakerne. Storbyene har hatt eget møte. Referat fra møtene finnes på Miljøverndepartementets hjemmesider på www.dep.no/md/

Som en del av samrådet, sendte Miljøverndepartementet den 3. september 2001, et underlagsmateriale til fylkeskommunene og andre aktuelle aktører. Miljøverndepartementet bad om et skriftlig tilbakespill på de problemstillinger som ble tatt opp i brevet. Innen fristen hadde det kommet inn totalt 26 slike innspill - fra 17 fylkeskommuner, fra Sametinget, fra tre av kommunene og to av museene og tre fra ulike lag og foreninger. Nedenfor gis en sammenstilling av høringsuttalelsene, relatert til problemstillingene i Miljøverndepartementets brev av 3. september 2001.

Spørsmål fra Miljøverndepartementet:

- *hvilke prinsipper som bør legges til grunn for en fremtidig fordeling av ansvar og myndighet*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Viktig prinsipielt å sikre rettssikkerhet, likebehandling og forutsigbarhet	Aust-Agder
Viktig å samordne og avklare de overordna, større utredningene som har betydning for kulturminnevernet (kulturminneutvalget, planlovutvalget, oppgavefordelingsutvalget, ABM-meldinga)	Hedmark, Sør-Trøndelag, Fortidsminneforeningen, Nord-Trøndelag
Før gjennomføringen med myndighetsoverføring må rammer, kompetanse og ressurser være avklart	Finnmark, Vest-Agder, Sør-Trøndelag, Hordaland, Hedmark, Møre og Romsdal, Troms, DAM, Fortidsminneforeningen, Statens kulturminneråd, Nord-Trøndelag, Rogaland, Oppland, Sametinget
Urfolksperspektivet må integreres i prosessen gjennom en rolleavklaring mellom Sametinget og de ordinære forvaltningsnivåene	Sametinget
Evaluerings av regional kulturminneforvaltning fra 1990 før overføring av oppgaver	Buskerud

Legge til rette for bedre samhandling mellom forvaltning og private aktører	Vestfold, Oppland, Statens kulturminneråd
Plan- og bygningsloven bør forbedres slik at den bedre ivaretar kulturminnevernet. Kommunene må i mye større grad bruke/ utnytte plan- og bygningsloven (verneplaner, §25.6)	Hordaland, Møre og Romsdal, Buskerud, Fortidsminneforeningen, Troms, Hedmark, Nord-Trøndelag, Oppland
Ønsker en klar arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene, der kommunene får et oppgradert ansvar for kulturminnevernet etter plan- og bygningsloven, og fylkeskommunen får mer ansvar etter kulturminneloven	Akershus, Hedmark, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Fortidsminneforeningen, Troms, Vest-Agder, Nord-Trøndelag
Kvalitetssikring/kontrollmyndighet på regionalt nivå av kommunenes beslutninger	Sør-Trøndelag, Hordaland, Vest-Agder, Hordaland
Oppgavene løses best på laveste nivå, nær dem de gjelder, under forutsetning av tilstrekkelig faglig kompetanse – lokalt engasjement	Hedmark, Vest-Agder, Sogn og Fjordane, Buskerud, Østfold, Nordland, Aust-Agder, Vest-Agder, Troms, Statens kulturminneråd, Nord-Trøndelag, Vestfold, Rogaland, Oppland
Eiere av viktige kulturminner må få lik behandling, og må tilbys vegledning og kompetanse som står i forhold til de verdier de forvalter	Hedmark, Vestfold, Oppland, Statens kulturminneråd, Fortidsminneforeningen
En selvstendig regional kulturminnepolitikk bør utvikles ut fra regionens særtrekk og ut fra regionale politiske prioriteringer	Vestfold, Sametinget

- *hvilke oppgaver etter kulturminneloven som bør overføres til kommunesektoren*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Ikke legge forvaltning av kulturminneloven til lokalt nivå, pga konflikt med utbyggingsinteresser og mangel på kompetanse	Sør-Trøndelag, Hordaland, Møre og Romsdal, Buskerud, Fortidsminneforeningen, Akershus, Nord-Trøndelag
Skjøtsel og vedlikehold av kulturminner (inkl. fartøyvern og automatisk freda) under forutsetning av at det finnes gode skjøtselsplaner og at arbeidet følges opp faglig. Formidling og kontrolltiltak	Møre og Romsdal, Buskerud, DAM, Sogn og Fjordane, Hordaland, Østfold, Nordland, Aust-Agder, Troms, Nord-Trøndelag
Dersom kulturminneloven skal forvaltes av kommunene, er det naturlig at dispensasjoner og klagesaksbehandling foregår i fylket. Dette vil medføre omfattende støtteoppgaver for regionalt nivå	Hordaland, Hedmark, Nord-Trøndelag
Dispensasjon i forhold til vedtaksfredete kulturminner (§15) dersom tilstrekkelig fagkompetanse og klare retningslinjer, og det er mindre tiltak som ikke endrer fredningsformålet	Troms
Større del av forvaltningen av vedtaksfredete områder, bygg og anlegg til fylkeskommunen.	Akershus, Hedmark, Vest-Agder, Sør-Trøndelag
Fylkeskommunen ønsker ikke formell myndighet til å avgjøre i konflikt/disp.saker, en fordel at disse behandles sentralt pga likebehandling og at faglige	Nordland, Aust-Agder

synspunkt blir vektlagt og tydelige	
Forvaltning av kirker og kirkegårder bør vurderes overført til fylkeskommunene	Møre og Romsdal, Aust-Agder
Registrering, utgravning og frigivningsmyndighet innen arkeologi bør fortsatt ligge til landsdelsmuseene pga. svært ulik lovpraktisering, og det blir mer effektiv saksbehandling	DAM, Sør-Trøndelag
Registrering, kartlegging, verdifastsetting, prioritering for å øke forutsigbarheten i kulturminnevernet, kan delegeres til kommunene under forutsetning av at de får nødvendig kompetanse. Da må kapasiteten på arkeologisiden, ventetiden for undersøkelser og frigivning må forkortes, og det må avsettes mer tid til overordnet arbeid.	Sør-Trøndelag
Begrensa myndighet til å gjøre inngrep i automatisk freda kulturminner kombinert med å gjennomføre mindre utgravninger og sikring av kilder bør vurderes overført til fylkeskommunene	Møre og Romsdal, Vest-Agder, Aust-Agder
Fredning etter §§19 og 20, registrering (ikke prøvestikking!) av automatisk freda kulturminner, fastsette utvida sikringssone	Troms
Vedtak om midlertidig fredning, myndighet til å kreve ulovlige tiltak fjerna, pålegg om istandsetting av freda bygg kan vurderes overført til kommunene	Møre og Romsdal, Aust-Agder, Troms
Oppgaver vedr. landskap/kulturlandskap bør vurderes lagt til kommunene, de har allerede i dag et ansvar gjennom arealplanlegging	Nord-Trøndelag

- hva kommunene, fylkeskommunene og deres samarbeidspartnere kan gjøre for å få avklart hva som er nasjonale, regionale og lokale kulturminneinteresser

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Avklaring gjennom gode planprosesser som starter lokalt og ender opp nasjonalt (nedenfra og opp), som rulleres. Lokale prosesser finner fram til lokale kulturminner, regionalt nivå hvilke som er av regional interesse, nasjonalt nivå avgjør hva som har nasjonal interesse.	Møre og Romsdal, Hedmark, Akershus, Finnmark, Østfold, Hordaland, Buskerud, Oppland
Det foreligger alt en ryddig arbeidsdeling mellom forvaltningsnivåene ang. disse verdiene, men det er kapasitetsproblemer som gjør at ikke alt fungerer godt nok. Dette kan ikke bedres uten økte ressurser, og en myndighetsoverføring vil ikke i seg selv løse noen problemer	Sør-Trøndelag, Troms
Kommunene bruker ikke begrepet <i>kulturminner av lokal karakter</i> og ignorerer disse i arealplanleggingen – signal om kulturminner av liten verdi. Annen inndeling av kulturminner mer operativt	Aust-Agder
Nasjonale, regionale og lokale interesser må ivaretas på riktig politisk nivå, politisk kompetanse er kvalitetssikret gjennom lovverk og konstitusjon	Nord-Trøndelag

Kulturminnene må gjøres til en lokal verdi	Rogaland, Oppland
Krever en registersituasjon og registreringsinnsats som er mye bedre enn dagens og en jevnlig, faglig krevende oppjustering	Nordland

- hva kommunesektoren trenger for å få en større grad av forutsigbarhet i forvaltningen av nasjonale kulturminneinteresser

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Ensartet praksis fra kommune til kommune, i dag er det for store forskjeller i forvaltningspraksisen	Østfold, Hedmark, Buskerud
Det bør være organer som har ansvar og myndighet for å sikre likebehandling nasjonalt ut fra en vurdering basert på lokale og regionale forhold	Nordland
Kommune(del)planer, fylkes(del)planer og handlingsplaner for kulturminner	Østfold, Troms, Nordland, Buskerud, Fortidsminneforeningen, Møre og Romsdal, Akershus, Sør-Trøndelag, Hordaland, Nord-Trøndelag, Rogaland, Oppland
Ved at kulturminnevernet aktiviseres i kommuneplanprosessen vil en ved rullering få fram kunnskap og holdninger til kulturarven; en klassifiserer kulturminneelementene. Dette gir grunnlaget for den nødvendige forutsigbarheten i forvaltningen	Hordaland, Hedmark, Nord-Trøndelag, Oppland
At arbeidet med kulturminneregistrene intensiveres og gjøres lett tilgjengelig og oppdatert	Nordland, Hedmark, Fortidsminneforeningen

- hva slags kompetanse kommunesektoren selv må ha som følge av nye oppgaver - type og omfang (minimumskompetanse) og hvordan denne best kan bygges opp og vedlikeholdes

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Regelmessige opplæring for administrasjon og politikere, alle kommuner trenger kompetanseheving innen kulturminnevern	Buskerud, Akershus, DAM, Møre og Romsdal, Hedmark, Sør-Trøndelag, Østfold, Aust-Agder, Oppland
1. KOMMUNESEKTOREN TRENGER ØKT KOMPETANSE PÅ SAMISK KULTURMINNEVERN	Sametinget
2. "ANSVARSPERSON" FOR KULTURMINNEVERN I KOMMUNEN	Fortidsminneforeningen, Møre og Romsdal
Kommunene må ha, eller må kunne hjelpe til med å skaffe, kvalifiserte handverkere	Hedmark, Troms, Nord-Trøndelag, Rogaland, Oppland
Fylkeskommunen må ha en bred	Akershus, Sør-Trøndelag, Hedmark, Oppland

kulturminnekompetanse	
Faglig kompetanse er helt nødvendig, både ang. kulturminner og bygningsvern, for å gjøre vedtak etter kulturminneloven. Minimumskompetanse er utdanning på hovedfags-/sivilarkitektsnivå i kulturminnerelaterte fag	Hordaland, Akershus, Østfold, Oppland
Kommunene må ha kompetanse (bl.a. bestillerkompetanse) på det / de felt de får oppgaver. Det er sannsynligvis kun de største kommunene som vil kunne skaffe seg den kompetansen selv, de øvrige må finne fellesløsninger/ kjøpe tjenester utenfra, søke støtte i fylket.	Vest-Agder, Finnmark, Østfold, Hedmark, Akershus, Nordland, Nordisk konservatorforbund-N, Nord-Trøndelag, Rogaland
Kommunene trenger kompetanse om kulturminner, behov for samordning	Buskerud, Vest-Agder, Hedmark, Vestfold
Spesielt teknisk sektor i kommunene trenger mer kompetanse, først og fremst innen plan- og byggesaksbehandling	Aust-Agder, Hordaland, Oppland
Interkommunalt samarbeid. Nettverksbygging	Finnmark, Fortidsminneforeningen, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Hedmark, Aust-Agder, Vestfold, Rogaland

- *hva slags kompetanse kommunesektoren trenger utenfra og hvordan denne best kan gjøres tilgjengelig for kommunesektoren*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Fylkeskommunen må få ressurser til å være støtteapparat for kommunene	Fortidsminneforeningen, Nordland, Vest-Agder, Hordaland, Sør-Trøndelag, Hedmark, Nord-Trøndelag, Vestfold, Rogaland
Museene som kunnskapsbanker, formidlingsinstitusjoner og sentra for handverkskompetanse	Fortidsminneforeningen, Buskerud, Østfold, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Vestfold, Hordaland, Sør-Trøndelag, Hedmark, Nordisk konservatorforbund-N, Nord-Trøndelag, Rogaland, Oppland
Høgskoleutdanning har en langsiktig effekt i forvaltningen	Akershus
Opplæring og vegledning fra regionalt nivå til kommunene	Buskerud, Akershus, Hordaland, Sør-Trøndelag, Sogn og Fjordane, Nord-Trøndelag
Dersom kulturminneloven tillegges kommunene, trengs en mye mer omfattende opplæring i nasjonal regi	Akershus
Utvikling og styrking av konserveringsmiljøer og -kapasitet på fylkesnivå/regionalt nivå og nasjonalt nivå	Nordisk konservatorforbund-N

- *hvilke støttefunksjoner som må være på plass og hvilken rolle kommunene og fylkeskommunene kan spille for å etablere og vedlikeholde disse*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Oppdaterte, tilgjengelige og brukervennlige registre for alle innen kulturminneforvaltninga Dekkende og hensiktsmessige kartverk	Akershus, Vest-Agder, Hedmark, Buskerud, Finnmark, DAM, Møre og Romsdal, Fortidsminneforeningen, Troms, Østfold, Nord-Trøndelag, Rogaland, Oppland
Informasjons- og vegledningsmateriell	Østfold, Sør-Trøndelag, Oppland
Faglig støtte (teoretisk og praktisk) må hentes der den er å finne i ulike fagmiljøer, fylkeskommunen, museene og frivillige organisasjoner. Disse må ha en rådgivende rolle	Hordaland, Akershus, Fortidsminneforeningen, Oppland
Fylkeskommunale forvaltningsplaner for fredede bygg og anlegg	Buskerud, Sør-Trøndelag

- *hvordan dialogen mellom staten og kommunesektoren kan utvikles og tilrettelegges*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Styrke det regionale nivået, økonomi må følge ansvar og oppgaver	Alle
KOSTRA-systemet	Akershus
Bedre samarbeid mellom KD og MD	Rogaland
Regelmessige samlinger av kulturminnevernaktører på adm. og politisk nivå for å diskutere vernestrategier og myndighetsutøvelse	Buskerud, Akershus, Finnmark, Sogn og Fjordane, Troms, Møre og Romsdal, Rogaland, Oppland
Behov for statlige retningslinjer for bruk av innsigelse, statlige føringer om opprettelse av bevarings- og forvaltningsplaner for kulturminner	Buskerud, Troms, Østfold

- *forslaget til differensiert (tidsmessig og geografisk) gjennomføring; og kritiske faktorer knyttet til dette og tidsperspektivet*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Differensiert gjennomføring hensiktsmessig tilpasset kommunenes evne til å overta oppgavene - kompetanse ikke minst	Akershus, Hordaland, Fortidsminneforeningen, Østfold, Aust-Agder
Prøveordninger (representativitet når det gjelder størrelse, geografisk spredning, kulturminnekatogrier og endringspress). Evaluering	Østfold, Finnmark, Hordaland

- *Situasjonen i de store byene er spesielt kompleks. Her står ofte nasjonale kulturminneverdier opp mot behovet for endring. Vi ønsker derfor særlig en vurdering av hvilke virkemidler det er spesielt behov for i de større byene for å kunne håndtere konflikter mellom vern og utvikling*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Fylkeskommunen ønsker en særlig vurdering av hvilke virkemidler det er spesielt behov for, for å kunne håndtere konflikter mellom vern og utvikling i de større byene	Hordaland
Fylkeskommunene har gitt uttrykk for at Ålesund, Tromsø, Fredrikstad, Bergen og Røros bør få utvida myndighet etter kulturminneloven	Møre og Romsdal, Troms, Østfold, Hordaland, Sør-Trøndelag

- *Kommentarer (der saksbehandlerene hos RA ikke har funnet et passende spørsmål)*

Omtale/begrunnelse	Høringsuttale
Kulturminnevernfeltet skal tillegges et eget politisk organ	Fortidsminneforeningen, Statens kulturminneråd
Kulturminnevernfeltet må være en statlig oppgave	Fortidsminneforeningen
Etablere alternative finansieringskilder (bl.a. kulturminnefondet)	Fortidsminneforeningen, Statens kulturminneråd
Øremerke statlige midler til kulturminneforvaltningen i kommunene	Nord-Trøndelag, Oppland, Sør-Trøndelag

1,1,0

DET KONGELIGE
MILJØVERNDEPARTEMENT

Arkiv	:	✓
Avd. koplbok:	:	
Koplbok	:	
Sirk.	:	i
Intern kopi	:	
Saksb. kopi	:	
Erap. av	:	BØ
Svar på	:	
dok.nr.:	:	Skannet

fylkeskommunene

Deres ref

Vår ref
2001/2255-6 K/kla
Ark:

Dato

- 3. 09. 2001

Økt satsing på kulturminneforvaltning i kommunesektoren - oversendelse av drøftingsgrunnlag

Vi viser til vårt brev av 26. juni 2001 hvor vi inviterer fylkene til å være med å drøfte og komme med innspill til hvilke oppgaver, ansvar og myndighet fylkeskommunene og kommunene bør ha i fremtiden innenfor kulturminnefeltet. Som varslet, sender vi med dette ut et grunnlag for drøftinger og innspill.

Regjeringen ønsker å gi kommunesektoren mer ansvar og større handlingsrom innenfor miljøvernpolitikken, som en del av arbeidet med å modernisere offentlig forvaltning og styrke lokaldemokratiet.

Miljøverndepartementet ønsker tilbakemeldinger på hvilke oppgaver, etter kulturminneloven, som bør overføres til kommunesektoren og hva slags kompetanse og støttefunksjoner kommunesektoren trenger for å utføre disse oppgavene. Dette er bakgrunnen for at vi i brevet av 26. juni i år inviterte fylkeskommunene til, i samråd med kommunene, organisasjonene, museene og andre, å holde et seminar og komme med innspill til departementet innen 15. november.

Innspillene fra fylkene vil danne grunnlaget for det videre arbeidet i departementet når det gjelder å finne frem til hvilke oppgaver som bør overføres til kommunesektoren. Et forslag til oppgåvefordeling vil deretter bli drøftet med Kommunenes Sentralforbund.

Den første overføringen av oppgaver, ansvar og myndighet vil kunne starte allerede i 2002. Tiltak for kompetanseutvikling vil også kunne iverksettes fra 2002. Kulturminneutvalget legger frem sin innstilling i desember i år, og denne vil bli sendt på høring i kommunesektoren våren 2002. Drøftingene som skjer i fylkene nå i høst, vil også gi grunnlag for en senere behandling av innstillingen. Miljøverndepartementet vil koordinere arbeidet med

å overføre oppgaver og følge opp Kulturminneutvalgets innstilling.

Drøftingsmaterialet som følger med dette brevet, kan fylkene benytte som grunnlag for sine innspill. Materialet er utarbeidet av Miljøverndepartementet i samråd med Riksantikvaren og på grunnlag av diskusjoner i en arbeidsgruppe med representanter fra Kommunenes Sentralforbund, Miljøverndepartementet, Kulturdepartementet, Landbruksdepartementet, Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, Kommunal- og regionaldepartementet, Kulturvernets fellesorganisasjon og Riksantikvaren. Det tar for seg det rammeverket Miljøverndepartementet så langt bygger sine vurderinger av reformen på og drøfter ulike faglige problemer.

Det er et omfattende materiale og den enkelte bør lese det ut fra sitt behov og sin kjennskap til kulturminneforvaltningen. Særlig gjelder dette vedlegg 1, som drøfter nærmere hvilke ansvars- og myndighetsoppgaver etter kulturminneloven, som eventuelt kan overføres til kommunesektoren.

Miljøverndepartementet ønsker særlig at kommunesektoren kommer med tilbakemeldinger på:

- *hvilke prinsipper som bør legges til grunn for en fremtidig fordeling av ansvar og myndighet*
- *hvilke oppgaver etter kulturminneloven som bør overføres til kommunesektoren*
- *hva kommunene, fylkeskommunene og deres samarbeidspartnere kan gjøre for å få avklart hva som er nasjonale, regionale og lokale kulturminneinteresser*
- *hva kommunesektoren trenger for å få en større grad av forutsigbarhet i forvaltningen av nasjonale kulturminneinteresser.*
- *hva slags kompetanse kommunesektoren selv må ha som følge av nye oppgaver - type og omfang (minimumskompetanse) og hvordan denne best kan bygges opp og vedlikeholdes,*
- *hva slags kompetanse kommunesektoren trenger utenfra og hvordan denne best kan gjøres tilgjengelig for kommunesektoren*
- *hvilke støttefunksjoner som må være på plass og hvilken rolle kommunene og fylkeskommunene kan spille for å etablere og vedlikeholde disse*
- *hvordan dialogen mellom staten og kommunesektoren kan utvikles og tilrettelegges*
- *forslaget til differensiert (tidsmessig og geografisk) gjennomføring; og kritiske faktorer knyttet til dette og tidsperspektivet*
- *Situasjonen i de store byene er spesielt kompleks. Her står ofte nasjonale kulturminneverdier opp mot behovet for endring. Vi ønsker derfor særlig en vurdering av hvilke virkemidler det er spesielt behov for i de større byene for å kunne håndtere konflikter mellom vern og utvikling*

Samtidig vil vi be de fylkene som ønsker besøk fra departementet og Riksantikvaren som et ledd i dette arbeidet, om å melde tilbake hvilke datoer som kan være aktuelle, dersom dette ikke allerede er gjort. Miljøverndepartementet minner også om at vi kan bistå med inntil kr. 25 000 (kr. 35 000 i de tre nordligste fylkene) til regionale samlinger for å drøfte dette materialet og komme med innspill til departementet. Tilskuddsmidlene vil bli utbetalt på anmodning. Vi ber om å få tilsendt utbetalingsanmodning senest 1. desember i år.

Ta kontakt med avdelingsdirektør Liv Hege Skagestad, tlf 22 24 59 55, e-mail: lhs@md.dep.no, eller rådgiver Kari Charlotte Larsen, tlf 22 24 58 59, e-mail: kla@md.dep.no

for å avtale tidspunkt for møte med departementet og Riksantikvaren, eller dersom dere har andre spørsmål knyttet til dette materialet.

Med hilsen

Ann Elin Bratset e.f.
ekspedisjonssjef

Kari Charlotte Larsen
rådgiver

Kopi m/vedlegg:
Riksantikvaren
Kommunenes Sentralforbund
Kulturdepartementet
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
Landbruksdepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Sametinget
KORG
Statens landbruksforvaltning
Norsk museumsutvikling
Landsdelsmuseene
NIKU